

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 162/2011-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť R. B., t. č. vo výkone trestu I., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Čadca sp. zn. 2 T 70/2006 z 28. júla 2009, uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To 121/2009 z 3. novembra 2009 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 42/2010 a jeho uznesením z 20. októbra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. decembra 2010 doručená sťažnosť R. B., t. č. vo výkone trestu I. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 42/2010 a jeho uznesením z 20. októbra 2010, uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 To 121/2009 z 3. novembra 2009 a rozsudkom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 70/2006 z 28. júla 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako obžalovaný bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 70/2006 z 27. júna 2007 uznaný za vinného v bode 1 rozsudku zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), v bode 2 rozsudku z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona a v bode 3 rozsudku zo zločinu lúpeže spolupáchateľstva podľa § 20 a § 188 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona.

Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T 70/2006 z 27. júna 2007 riadne a včas odvolanie.

Krajský súd uznesením sp. zn. 1 To/105/2007 z 9. októbra 2007 odvolaním sťažovateľa napadnutý rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 70/2006 z 27. júna 2007 podľa § 321 ods. 1 písm. a), b), c) a e) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zrušil a vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

V trestnej veci sťažovateľa okresný súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 2 T 70/2006 z 23. januára 2008, ktorým sťažovateľa opäť uznal vinným zo spáchania trestných činov skutkami, pre ktoré bol sťažovateľ obžalovaný.

Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T 70/2006 z 23. januára 2008 riadne a včas odvolanie, na základe ktorého krajský súd uznesením sp. zn. 1 To/40/2008 z 18. marca 2008 rozsudok okresného súdu podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil a vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

V danej veci sťažovateľa okresný súd po odstránení procesného pochybenia vytykaného krajským súdom spočívajúceho v nerozhodnutí o námietke zaujatosti podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku vznesenej sťažovateľom rozhodol rozsudkom sp. zn. 2 T 70/2006 z 28. júla 2009 tak, že sťažovateľa zo spáchania trestných činov skutkami, pre ktoré bol obžalovaný, uznal vinným a podľa § 188 ods. 2, § 41 ods. 2, § 37 písm. h) a m) a § 38 ods. 7 Trestného zákona mu uložil úhrnný trest odňatia slobody v trvaní dvanásť rokov, pričom podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona na výkon trestu odňatia slobody ho zaradil do ústavu so stredným stupňom stráženia. Zároveň mu uložil povinnosť poškodeným nahradiť spôsobenú škodu.

Sťažovateľ podal prostredníctvom svojho obhajcu proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T 70/2006 z 28. júla 2009 riadne a včas odvolanie.

Sťažovateľ nad rámec odôvodnenia odvolania svojím obhajcom svoje odvolanie odôvodnil aj sám, pričom konajúcej sudkyni okresného súdu medzi inými vytykal nespravodlivé a jednostranné hodnotenie vykonaných dôkazov, najmä svedeckých výpovedí v jeho neprospech.

Krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T/70/2006 z 28. júla 2009 uznesením sp. zn. 1 To/121/2009 z 3. novembra 2009 tak, že odvolanie sťažovateľa zamietol. Toto uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 3. novembra 2009.

Sťažovateľ podal proti právoplatnému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 To/121/2009 z 3. novembra 2009 mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie.

V podanom dovolaní sa sťažovateľ dovoľával naplnenia dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorý spočíva v porušení práva na obhajobu zásadným spôsobom, ako aj dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorý spočíva v nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo

v nesprávnom použití iných hmotnoprávnych ustanovení, pričom pri tomto dovolacom dôvode správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Sťažovateľ však svoje dovolanie, resp. ním označené dovolacie dôvody odôvodnil najmä tým, že skutkové zistenie ako okresného súdu, tak aj krajského súdu, podľa ktorého sa sťažovateľ dopustil skutkov, pre ktoré bol obžalovaný, je nesprávne a neúplné. Nesprávnosť tohto skutkového zistenia sťažovateľ opieral o tie isté námietky, ktoré vzniesol už v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T/70/2006 z 28. júla 2009 vo vzťahu k hodnoteniu vykonaných dôkazov, najmä svedeckých výpovedí, a ktorými v podstate odôvodňuje aj svoju sťažnosť. Sťažovateľ v dovolaní vyslovil svoje presvedčenie, že vo vzťahu ku skutkom, pre ktoré bol právoplatne odsúdený, na základe vykonaných dôkazov, resp. po ich zhodnotení, nemožno bezpečne konštatovať, ktorá z verzií zodpovedá objektívnej pravde, a preto je na mieste aplikácia zásady „in dubio pro reo“. Sťažovateľ porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom videl najmä v tom, že nebolo vyhovené jeho návrhom na doplnenie dokazovania. Zároveň výšku uloženého trestu považoval za neprimeranú a neodôvodnenú.

Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa uznesením sp. zn. 3 Tdo 42/2010 z 20. októbra 2010 tak, že dovolanie pre nesplnenie sťažovateľom označených dovolacích dôvodov odmietol.

Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu, uzneseniu krajského súdu a najvyššieho súdu namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje ústavnému súdu vydať tento nález:

„...konaním a postupom Ns SR, číslo 3 Tdo 42/2010 v spojitosti s uznesením Ks-Za a rozsudku Os-CA bolo porušené základné právo uvedené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a tak ďalej.

Ústavný súd SR zrušuje namietané rozhodnutia a prikazuje obnoviť stav pred porušením – prepustiť moju osobu R. B. nar. ... z ÚVTOS I.

Alebo dať príkaz na moje prepustenie.

Zároveň Os-CA a Ks-Za ukladá spoločne a nerozdielne uhradiť trovy právneho zastúpenia.

A odsúdenému „nevinnému“ R. B. priznáva spravodlivé rozhodnutie.

Tým, že Ústavný súd SR napravi chyby a omyly, ktoré sa nezákonným spôsobom dopustili a dopúšťali, tak ako Os-CA prvostupňový súd, tak aj Ks-ZA druhostupňový súd, ako aj Najvyšší súd SR – Ns SR ako dovolací súd.

A odsúdenému „nevinnému“ R. B. priznáva spravodlivé fin. zadostučinenie v sume, ktorú ustanoví a určí Ústavný súd SR. Z titulu nemajetkovej ujmy, ktorá má zmierniť psychickú traumy stav právnej neistoty, ktoré počas dlhého obdobia trvania tohto konania ako krivdu pociťoval.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. ...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T/70/2006 z 28. júla 2009

V rámci svojej judikatúry ústavný súd už vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy „... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Z citovaného ustanovenia Trestného poriadku vyplýva, že sťažovateľ sa mohol, a ako z obsahu sťažnosti vyplýva, túto možnosť aj využil, domôcť ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T/70/2006 z 28. júla 2009, o ktorej bol oprávnený rozhodnúť a v konečnom dôsledku aj rozhodol krajský súd (uznesením sp. zn. 1 To/121/2009 z 3. novembra 2009).

Ústavný súd teda zistil, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, čo zakladá nedostatok právomoci ústavného súdu na prerokovanie takejto sťažnosti

(obdobne IV. ÚS 115/07, II. ÚS 343/09). Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 1 To 121/2009 z 3. novembra 2009

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty nemožno zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde to nedovoľuje.

Podľa aktuálnej judikatúry ústavného súdu však v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku sa považuje ústavná sťažnosť za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Pritom lehota na podanie tejto sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (I. ÚS 169/09, I. ÚS 358/09).

Vzhľadom na to, že sťažovateľom riadne a včas podané dovolanie proti uzneseniu krajského súdu pre dovolacie dôvody podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku bolo najvyšším súdom odmietnuté preto, že tieto dovolacie dôvody nepovažoval za naplnené, pričom namietaná neúplnosť a nesprávnosť skutkového zistenia označenými súdmi nižších stupňov zjavne nezakladá ani ostatné sťažovateľom neuplatňované dovolacie dôvody podľa ustanovenia § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ústavný súd v rozsahu, v akom sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta nesprávnosť a neúplnosť skutkového zistenia, čím rovnako odôvodňoval aj svoje presvedčenie o naplnení ním uplatňovaných dovolacích dôvodov v dovolaní, považuje sťažnosť proti právoplatnému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 To 121/2009 z 3. novembra 2009 v danom konkrétnom prípade za podanú včas.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa v tejto časti je sťažovateľom tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 1 To 121/2009 z 3. novembra 2009, ktorým krajský súd zamietol jeho odvolanie proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T/70/2006 z 28. júla 2009 tým, že uznesenie krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu sú založené na nesprávnom a neúplnom skutkovom zistení, ktoré vyplynulo z nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov, najmä svedeckých výpovedí, dôsledkom čoho bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania skutkov, pre ktoré bol obžalovaný.

Sťažovateľ namieta, že jeho odsúdenie za skutky, pre ktoré bol obžalovaný, rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 70/2006 z 28. júla 2009 vychádzalo z nesprávneho a neúplného skutkového zistenia, ktoré nebolo odstránené ani krajským súdom v rámci odvolacieho konania.

Krajský súd sa s kľúčovými námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T/70/2006 z 28. júla 2009 vysporiadal takto:

„... krajský súd zistil, že okresný súd v rámci procesného postupu rešpektoval a dodržal všetky základné zásady trestného konania uvedené v ustanovení § 2 Tr. por., najmä však zásady zákonného procesu - § 2 ods. 7, práva na obhajobu - § 2 ods. 9, voľného hodnotenia dôkazov - § 2 ods. 12 a rovnosti strán (kontradiktórnosti) - § 2 ods. 14 Tr. poriadku. Odvolací súd teda konštatuje, že súd prvého stupňa dospel k vyhlásenému rozsudku po bezchybnom procesnom postupe a v súlade so všetkými procesnými ustanoveniami, ktoré tento proces upravujú.

Okresný súd po vykonanom dokazovaní na hlavnom pojednávaní, vyhodnotení a posúdení dôkazného stavu ustálil vo výroku o vine svojho rozsudku priebeh skutkového deja zodpovedajúci všetkým vykonaným dôkazom. Výsledky vykonaného dokazovania v danom prípade vyznievajú jednoznačne a tvoria úplne ucelenú reťaz tak priamych, ako aj nepriamych dôkazov, z ktorých možno vyvodit' bezpečný záver, že obžalovaný spáchal skutky tak, ako sú uvedené vo výrokovej časti rozsudku súdu prvého stupňa. ... V

odôvodnení napadnutého rozsudku okresný súd stručne, jasne, zrozumiteľne a presvedčivo vysvetlil, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako sa vyrovnal s obhajobou obžalovaného a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Okresný súd zodpovedajúcim spôsobom odôvodnil aj výrok o treste. Odôvodnenie rozsudku teda učinil súd prvého stupňa v súlade s ustanovením § 168 Tr. poriadku.

Záveru okresného súdu prezentované vo výrokovej časti rozsudku a vysvetlenie týchto záverov v odôvodnení napadnutého rozsudku si v celom rozsahu krajský súd osvojil, a preto v zásade na odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa odkazuje. ...“

Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci je toho názoru, že rozhodnutie krajského súdu v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Z namietaného rozsudku krajského súdu totiž nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu. Krajský súd svoje závery, čo sa týka skutkového zistenia, ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil a z jeho rozhodnutia vyplýva, že do odôvodnenia svojho rozsudku uviedol logický postup, akým dospel k záverom, pre ktoré odvolaniu sťažovateľa nevyhovelo, ktorý nemožno považovať za svojvoľný.

Ústavný súd ďalej pripomína, že do obsahu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

Ústavný súd v tejto súvislosti taktiež poukazuje na judikatúru Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris), v zmysle ktorej sa pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, ako vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Právo na

spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Skutkové závery, ku ktorým dospel aj krajský súd na základe skutkového zistenia okresného súdu, sú podľa názoru ústavného súdu výsledkom postupu logickej úvahy pri hodnotení dôkazov, ktoré boli vykonané zákonným spôsobom, vrátane svedeckých výpovedí. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať a za tejto situácie nemá dôvod zasiahnuť do jeho skutkového zistenia.

Vychádzajúc z uvedeného postup krajského súdu pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku, pokiaľ ide o ustálenie skutkového zistenia, nemožno podľa názoru ústavného súdu dávať do takej spojitosti s obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý by mohol byť predmetom posudzovania ústavnosti postupu krajského súdu v konaní o veci samej. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 42/2010 z 20. októbra 2010

Predmetom sťažnosti sťažovateľa v tejto časti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 42/2010 z 20. októbra 2010, ktorým najvyšší súd dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 To 121/2009 z 3. novembra 2009 odmietol pre

nesplnenie dôvodov dovolania predpokladaných v ustanovení § 371 Trestného poriadku. Porušenie týchto práv sťažovateľ videl v tom, že najvyšší súd v rámci ním uvedených dovolacích dôvodov podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku neprihliadol na sťažovateľom tvrdené nesprávne a neúplné skutkové zistenie, ku ktorému na základe vykonaných dôkazov, najmä hodnotením svedeckých výpovedí, dospeli označené súdy nižšieho stupňa, keď ho uznali vinným zo spáchania skutkov, pre ktoré bol obžalovaný. Sťažovateľ namieta, že pokiaľ svoje dovolanie vo vzťahu k ním uvedeným dovolacím dôvodom odôvodnil tým, že označené súdy nižšieho stupňa dôkazy nevyhodnotili správne, resp. tieto vyhodnocovali jednostranne v jeho neprospech a vôbec sa nevysporiadali s rozpormi v tvrdeniach svedkov, najvyšší súd nepovažoval ním namietané dovolacie dôvody za naplnené. Sťažovateľ vidí porušenie označených práv aj v tom, že jeho právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom tým, že označené súdy nižších stupňov nevyhoveli jeho návrhom na doplnenie dokazovania. Navyše, podľa názoru sťažovateľa v jeho trestnej veci konal zaujatý súd. Zároveň sťažovateľ namieta aj nezákonnosť uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody v trvaní 12 rokov.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inšinciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy

ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Podľa zistenia ústavného súdu sa najvyšší súd s argumentáciou sťažovateľa vyjadrenou v dovolaní (pozri podstatnú časť dovolania sťažovateľa na s. 6 tohto uznesenia), ktorou sa snažil preukázať naplnenie ním označených dovolacích dôvodov, vysporiadal takto:

„Obvinený R. B. dovolaním namietal, že súdy oboch inštancií hodnotili dôkazy jednostranne a výlučne v jeho neprospech a nevysporiadali sa s rozpormi vo výpovediach svedkov. V dôvodoch dovolania vyjadruje nesúhlas s hodnotením dôkazov odvolacím súdom. Neopiera sa teda v dovolaní o právne námietky, ale má výlučne skutkové výhrady a výhrady voči postupu súdu pri hodnotení dôkazov. Dovolacie námietky dovolateľa vecne nezodpovedajú zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., preto dovolací súd na ne nemohol prihliadať.

Pokiaľ ide o dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., teda že zásadným spôsobom bolo porušené právo obvineného na obhajobu, dovolateľ v dovolaní uviedol, že jeho právo na obhajobu bolo porušené tým, že neboli akceptované jeho návrhy na doplnenie dokazovania.

Zásadným porušením práva na obhajobu, zakladajúcim dôvod dovolania, sa rozumie predovšetkým porušenie ustanovení o povinnej obhajobe.

V posudzovanej veci boli dané dôvody nutnej obhajoby, preto obvinenému bola súdom už v prípravnom konaní ustanovená obhajkyňa JUDr. Anna Mozolíková. Obhajkyňa bola priebežne vyrozumená o všetkých úkonoch trestného konania, mala možnosť zúčastniť sa ich, čo aj využila a v konaní bola činná v zmysle ustanovenia § 44 Trestného poriadku. Dovolací súd nezistil žiadne porušenie ustanovení trestného poriadku garantujúcich práva obvineného na obhajobu.

Dovolací dôvoci uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. pr. nie je daný.

V posudzovanej veci neboli splnené podmienky dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. i/ Tr. por., preto dovolací súd bez preskúmania veci, na neverejnom zasadnutí, dovolanie odmietol postupom podľa § 382 písm. c/ Tr. por. ...“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 To 121/2009 z 3. novembra 2009 odmietol. Sťažovateľ v podanom dovolaní vyšpecifikoval dovolacie dôvody, o ktorých bol presvedčený, že boli v rámci prebehnutého trestného konania naplnené v zmysle požiadaviek ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku, a svoje presvedčenie o splnení týchto dôvodov podporil argumentáciou. Najvyšší súd však v dovolacom konaní naplnenie dôvodov dovolania nezistil, a preto dovolanie sťažovateľa odmietol. Nedošlo však k tomu bez toho, aby najvyšší súd svoje závery uvedené v rozhodnutí adekvátne neodôvodnil tak, ako to vo svojej sťažnosti namieta sťažovateľ.

Presvedčenie o naplnení označených dovolacích dôvodov sťažovateľ v podstate odôvodnil tým, že okresný súd a následne aj odvolací súd vykonané dôkazy hodnotili nesprávne, resp. tieto vyhodnotili jednostranne v jeho neprospech, nevysporiadali sa s rozporom vo svedeckých výpovediach, dôsledkom čoho skutkové zistenie, na základe ktorého bol sťažovateľ odsúdený zo spáchania skutkov, pre ktoré bol obžalovaný, je nesprávne a neúplné.

Sťažovateľ teda najvyššiemu súdu vo vzťahu k sťažnosťou napadnutému uzneseniu vyčíta, že najvyšší súd mu neposkytol ochranu, pokiaľ ide o nápravu ním tvrdeného nesprávneho skutkového zistenia označenými súdmi nižšieho stupňa. Ústavný súd ale nezastáva rovnaký názor ako sťažovateľ. Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že keďže v konaní o dovolaní sám dôkazy vykonávať nemôže, z tohto dôvodu nemôže ani prehodnocovať vykonané dôkazy, a teda ani posudzovať úplnosť a správnosť skutkových zistení. Tejto otázke bola teda zo strany najvyššieho súdu venovaná náležitá pozornosť a ústavný súd to považuje za dostatočné.

V súvislosti s tvrdeným porušením základných práv sťažovateľa tým, že označené súdy nižších stupňov nevyhoveli jeho návrhom na doplnenie dokazovania, ústavný súd poznamenáva, že síce odôvodnenie najvyššieho súdu je v tejto časti stručné, avšak aj

vzhľadom na judikatúru všeobecných súdov je záver o nenaplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku správny.

Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 2 Tdo 45/2009 z 15. decembra 2009 uviedol: „*Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov (§ 34 ods. 1 a § 44 ods. 2 Trestného poriadku), zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 208 a § 274 ods. 1 Trestného poriadku). Nemožno však úspešne podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na podklade toho, že sa návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovelo.*

Za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku teda nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. práva podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.“

Tieto závery ústavný súd nepovažuje za také, ktoré by odporovali ústavnoprávnym princípom ochrany základných práv a slobôd. V súlade s tým teda aj vyhodnotenie najvyššieho súdu v tejto otázke o nenaplnení dovolacieho dôvodu nemožno bez ďalšieho považovať za nesprávne, resp. ústavne nekonformné.

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia dostatočne rozviedol, ktoré otázky je a ktoré nie je oprávnený posudzovať [v rámci preskúmavania dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku]. Do výkladu a aplikácie najvyšším súdom uvedených príslušných ustanovení procesného predpisu ústavný súd nepovažoval za

dôvodné zasahovať z hľadiska dodržania ústavnoprocených princípov zabezpečujúcich ochranu základných práv a slobôd. Inak povedané, najvyšším súdom použitý výklad a aplikáciu relevantných ustanovení Trestného poriadku treba považovať za absolútne ústavne konformné.

V súvislosti s námietkou sťažovateľa vyjadrenou v jeho sťažnosti spočívajúcej v tvrdení, že v jeho trestnej veci mal konať zaujatý súd, ústavný súd uvádza, že prípadná zaujatosť označených súdov nižšieho stupňa zakladá samostatný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, avšak keďže sťažovateľ v dovolaní tento dovolací dôvod neuviedol, pričom najvyšší súd je vymedzením dovolacích dôvodov viazaný, nebolo povinnosťou najvyššieho súdu z úradnej moci skúmať jeho prípadné naplnenie, resp. zaoberať sa otázkou prípadnej zaujatosti označených súdov nižšieho stupňa.

Tak isto, pokiaľ sťažovateľ považuje uložený trest za nezákonný, ústavný súd podotýka, že podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku samostatným dovolacím dôvodom je aj uloženie trestu mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, avšak vzhľadom na to, že sťažovateľ tento dovolací dôvod v dovolaní výslovne neuplatnil, ale iba uvádzal, že uložený trest je neprimeraný, najvyšší súd pri jeho zákonom uloženej viazanosti dovolacími dôvodmi nebol povinný a ani oprávnený sa neprimeranosťou uloženého trestu v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby zaoberať.

Rozhodne postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda postup najvyššieho súdu v danom prípade neindikuje možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby

ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, mohol by v zmysle citovanej judikatúry nahradiť namietaný právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným iba v prípade, ak by bol tento názor svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo 42/2010 z 20. októbra 2010 nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodovanie o zrušení sťažnosťou napadnutých rozhodnutí, o priznaní primeraného zadosťučinenia, ako aj o priznaní náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhala ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2011